

Statistische Trends

Inkomstenbronnen van twee generaties zestigers

Ilona Veer
Coen van Duin
Jeremy Weidum

2019

Inhoud

1. Inleiding 3
 2. Inkomstenbronnen tot AOW-leeftijd 4
 3. Inkomstenbronnen van mannen en vrouwen en van hoog- en laagopgeleiden 6
 4. Inkomsten naast pensioen 8
 5. Conclusie 10
- Literatuur 11
StatLine 11
Technische toelichting 12
Tabellenbijlage 13

Een vergelijking van een cohort zestigers uit 2001 met een cohort zestigers uit 2011 laat zien dat het pensioen als belangrijkste inkomstenbron heeft ingeboet. Tegelijkertijd haalden zestigers in 2011 hun inkomen vaker hoofdzakelijk uit werk dan in 2001. Deze ontwikkelingen vielen samen met de afschaffing van de VUT-regeling en het prepensioen. Er werd ook langer doorgewerkt: in de leeftijd van 61 tot 65 jaar had het tweede cohort vaker inkomen primair uit werk dan het eerste cohort. Zowel mannen als vrouwen hadden op zestigjarige leeftijd vaker werk en minder vaak een inkomen uit pensioen, ongeacht of ze hoog- of laagopgeleid waren. Bij vrouwen speelde hierbij ook een rol dat oudere generaties werden opgevolgd door jongere met een grotere arbeidsdeelname. Tegelijk met beleidswijzigingen op het gebied van arbeidsongeschiktheid deed zich een daling voor in het aandeel zestigers met een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Wel nam de kans op het instromen in een dergelijke uitkering na het zestigste levensjaar toe.

1. Inleiding

Sinds begin jaren negentig is er in Nederland veel veranderd op het gebied van arbeidsparticipatie, pensionering en arbeidsongeschiktheid van ouderen. Zestigjarigen blijven langer doorwerken dan vroeger en ontvangen minder vaak een arbeidsongeschiktheidsuitkering. Vooral bij vrouwen hangt dit samen met veranderingen in opeenvolgende generaties. Vrouwen zijn steeds vaker hoog opgeleid, hebben vaker een inkomen uit werk en zijn steeds minder geneigd om voortijdig te stoppen met werken (Arts en Otten, 2013; Portegijs en Van den Brakel, 2018). Ook beleidsmaatregelen lijken invloed op de arbeidsparticipatie van ouderen te hebben gehad. In 2002 werd de Wet verbetering poortwachter van kracht, die tot doel had om zieke werknemers sneller weer te laten re-integreren (Rijksoverheid, 2018a). Verder is de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) in 2006 vervangen door de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA), waardoor het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen aanzienlijk daalde (Van Sonsbeek, Kantarci en Zhang, 2018). Met betrekking tot pensioenuitkeringen werden op 1 januari 2006 de regeling Vervroegde Uittreding (VUT) en het prepensioen afgeschaft. Alleen voor personen die vóór 1 januari 1950 zijn geboren en dus vóór 2010 zestig jaar zijn geworden was er sprake van een overgangsrecht (HR-kiosk, 2018). Sinds 2013 vindt er bovendien een stapsgewijze verhoging plaats van de AOW-leeftijd (Rijksoverheid, 2018b).

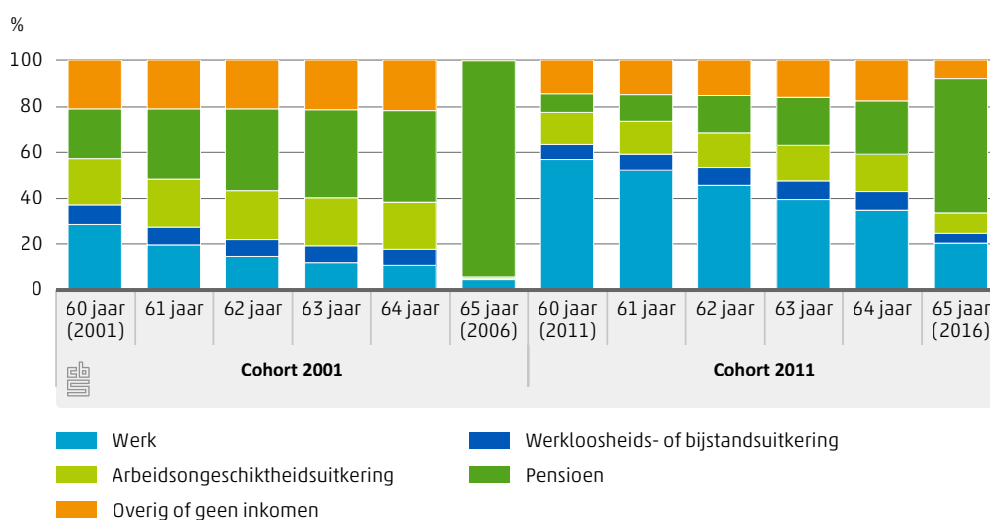
In dit artikel wordt voor twee cohorten zestigjarigen, uit 2001 en 2011, bekeken hoe hun inkomstenbronnen zich in de vijf jaar vanaf hun zestigste hebben ontwikkeld. Hoe verloopt de overgang van werk naar pensioen, en is dat anders voor de zestigers uit 2001 ten opzichte van de zestigers uit 2011? Niet alleen de belangrijkste inkomstenbron, maar ook combinaties van bronnen komen aan bod. In welke mate hebben zestigjarigen zowel werk als een (vroeg)pensioen? Verschillen in de ontwikkelingen tussen hoog- en laagopgeleiden worden besproken. De gegevens voor dit artikel zijn afkomstig uit het Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden van het CBS (zie Technische toelichting).

2. Inkomstenbronnen tot AOW-leeftijd

Verschuiving van pensioen naar werk

Was in 2001 nog voor ruim 20 procent van de zestigjarigen pensioen de belangrijkste bron van inkomen, in 2011 was dat de helft minder. Het aandeel met werk als belangrijkste inkomstenbron verdubbelde juist in tien jaar tijd. Ook op hogere leeftijden (61–65 jaar) was het aandeel personen met werk als belangrijkste inkomstenbron in het tweede cohort hoger dan in het eerste, terwijl het aandeel dat vooral inkomen uit pensioen ontving op die leeftijden lager was in het tweede cohort.

2.1 Belangrijkste inkomstenbron van zestigers uit 2001 en 2011

Inkomstenbronnen

In dit artikel zijn de inkomstenbronnen van de zestigjarigen uit 2001 en de zestigjarigen uit 2011 in zes achtereenvolgende jaren vastgesteld (respectievelijk 2001–2006 en 2011–2016). Het peilmoment was telkens 30 september, waarbij is gekeken naar de bronnen van inkomsten in die maand. De volgende vijf categorieën inkomstenbronnen worden onderscheiden:

- Inkomen uit arbeid (uit loon, of als zelfstandige)
- Inkomen uit een werkloosheids- of een bijstandsuitkering
- Inkomen uit een ziekte- of arbeidsongeschiktheidsuitkering (WAO, WAZ, Wajong '98, Wajong 2010, Wajong 2015, WIA)
- Inkomen uit een pensioenuitkering (AOW en/of (aanvullend) pensioen)
- Geen inkomen of inkomen uit overige bronnen (b.v. studiefinanciering)

Bij zestigers gaat het in de laatste categorie vooral om mensen die geen eigen inkomen hebben.

Daling aandeel ontvangers van ziekteuitkeringen

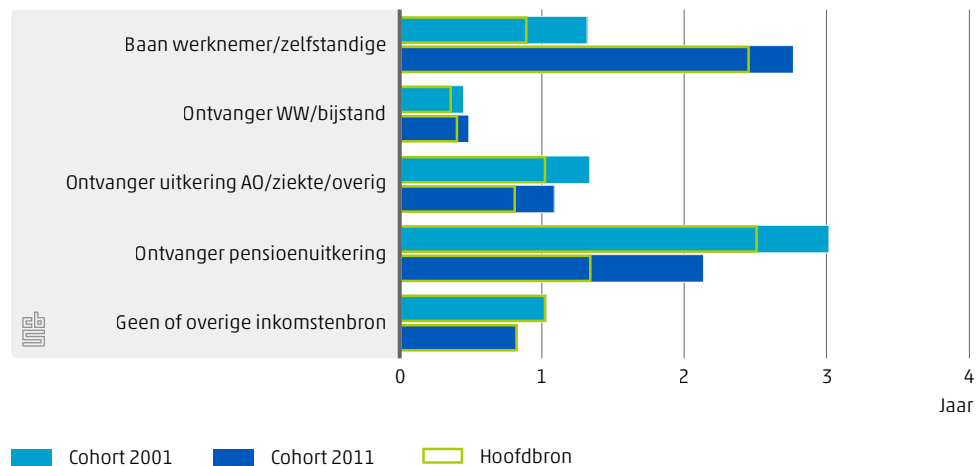
Op 60- tot en met 64-jarige leeftijd hadden personen uit cohort 2011 minder vaak een arbeidsongeschiktheids- of ziekte-uitkering als belangrijkste inkomstenbron dan hun leeftijdsgenoten tien jaar eerder. Op 65-jarige leeftijd lag het aandeel arbeidsongeschikten bij het meer recente cohort juist hoger. Dat kwam door de verhoging van de AOW-leeftijd. Bij het bereiken van deze leeftijd vervalt het recht op arbeidsongeschiktheids- en ziekte-uitkeringen, werkloosheids- en bijstandsuitkeringen indien er voldoende inkomen is uit AOW. Op 65-jarige leeftijd ontvingen alle personen uit cohort 2001 een AOW-uitkering. Het aandeel met een arbeidsongeschiktheidsuitkering was in het eerste cohort op 65-jarige leeftijd dan ook vrijwel nihil. Bij het cohort uit 2011 was de AOW-leeftijd inmiddels verhoogd. Van de 65-jarigen van cohort 2011 had ongeveer de helft recht op AOW. Voor de andere helft was het recht op een arbeidsongeschiktheids- of ziekte-uitkering nog niet vervallen. Ongeveer 9 procent van de 65-jarigen uit het tweede cohort had een dergelijke uitkering als hoofdbron.

Hoewel zestigjarigen uit cohort 2011 minder vaak een arbeidsongeschiktheids- of ziekteuitkering ontvingen dan die uit cohort 2001, lag de instroom naar zo'n uitkering in de jaren daarna voor deze groep wel hoger. Van de werkende, niet arbeidsongeschikte zestigjarigen uit 2001 ontving 8 procent in minstens één van de vijf jaren daarna wel een uitkering voor arbeidsongeschiktheid of ziekte. Onder de zestigjarigen uit 2011 was dat 10 procent. Deels kwam dat doordat de ouderen uit het tweede cohort later AOW kregen, en dus langer een kans hadden om arbeidsongeschikt te raken. Ook speelde een rol dat ze tussen hun 60e en 65e vaker arbeidsongeschikt raakten. De hogere instroom naar arbeidsongeschiktheid voor cohort 2011 gold voor mannen en vrouwen en voor laag-, middelbaar- en hoogopgeleiden.

Zestigjarigen uit 2011 werkten langer door dan zestigjarigen uit 2001

Personen uit het eerste cohort ontvingen gemiddeld in drie van de zes opeenvolgende jaren (2001–2006) in september een pensioenuitkering, al dan niet gecombineerd met inkomsten uit een andere bron. Bij personen uit het tweede cohort waren dit er gemiddeld ruim twee, een afname van een derde. Deze daling ging samen met een stijging in het aantal jaren vanaf het zestigste levensjaar dat er (in peilmaand september) gewerkt werd. Personen uit cohort 2001 hadden gemiddeld ruim één van de zes jaren in september werk, tegen bijna drie jaar in cohort 2011, meer dan een verdubbeling. Het cohort van 2011 is vanaf hun zestigste dus frequenter aan het werk dan het cohort uit 2001.

2.2 Duur inkomstenbron van zestigjarigen

Pensioen tegenwoordig vaak aanvullende inkomstenbron

Voor de zestigjarigen uit het cohort van 2001 was werk relatief vaak een secundaire bron van inkomsten. Van de werkenden had 32 procent een andere inkomstenbron die belangrijker was. Pensioenuitkeringen waren in 17 procent van de gevallen aanvullend. Onder de groep die in 2011 60 jaar werd, was die verhouding omgekeerd. Voor cohort 2011 was werk in

11 procent van de gevallen een aanvullende inkomstenbron en een pensioenuitkering was in 37 procent van de gevallen een aanvullende inkomstenbron.

In beide cohorten haalden de personen die werk als aanvullende inkomstenbron hadden het meerendeel van hun inkomsten meestal uit een pensioenuitkering. Wanneer pensioenuitkeringen aanvullend waren, was de hoofdbron van inkomsten meestal werk of een uitkering voor arbeidsongeschiktheid of ziekte.

3. Inkomstenbronnen van mannen en vrouwen en van hoog- en laagopgeleiden

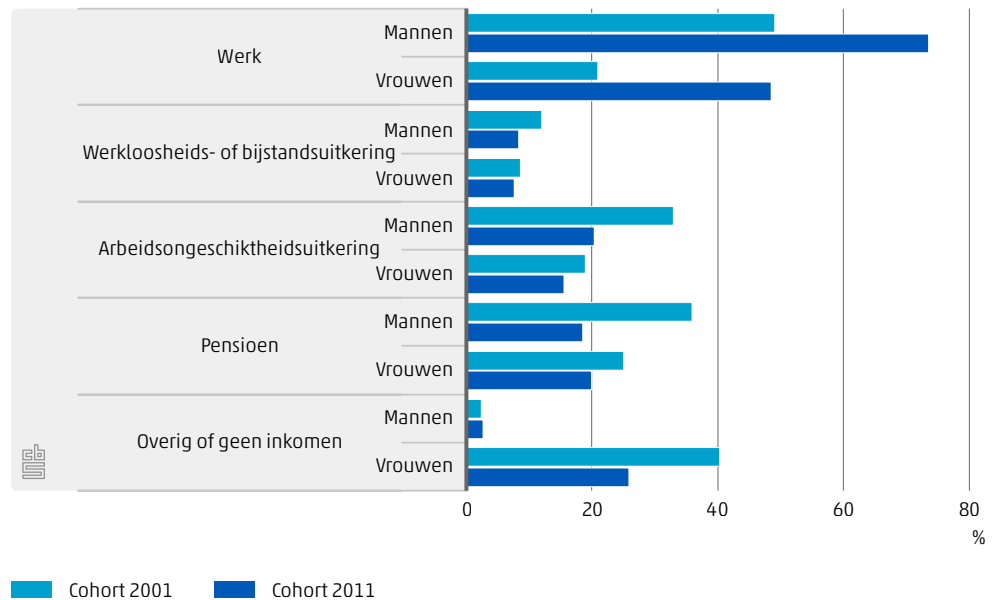
Vrouwelijke zestigers vaker inkomen uit werk dan begin deze eeuw

Zestigjarige mannen uit cohort 2001 hadden vaker inkomsten uit werk dan zestigjarige vrouwen, terwijl vrouwen vaker geen bron van inkomsten hadden dan mannen. Deze rolverdeling, waarin de man veelal kostwinner was en de vrouw het huishouden en zorgtaken op zich nam, is tien jaar later minder duidelijk zichtbaar. Bijna de helft van de zestigjarige vrouwen had in 2011 inkomen uit werk, terwijl dit tien jaar eerder 20 procent

was. Onder mannen was het aandeel werkenden wat minder sterk gestegen, van bijna de helft tot bijna driekwart. Het aandeel zestigjarige vrouwen zonder eigen inkomsten uit werk, uitkering of pensioen daalde in tien jaar tijd van 40 naar 26 procent.

Waar onder mannen het aandeel zestigjarigen met een pensioenuitkering sterk daalde, bleef die daling onder vrouwen van 2001 op 2011 beperkt. Behalve afschaffing van het vroegpensioen speelde bij vrouwen een rol dat oudere generaties werden opgevolgd door jongere vrouwen met een hogere arbeidsdeelname (Portegijs en Van den Brakel, 2018). Daarmee kwamen er meer vrouwelijke zestigers die recht hadden op een werkgerelateerde uitkering en was de afname in het aandeel met een uitkering uit pensioen of wegens arbeidsongeschiktheid bij hen beperkter dan bij mannen. Ook ontvangen vrouwen vaker dan mannen een nabestaandenpensioen. De beleidsmaatregelen om vroege pensionering te beperken hadden geen effect op dit type pensioen. Al met al is het aandeel vrouwen met inkomsten uit een pensioenuitkering in 2011 wat hoger komen te liggen dan het aandeel mannen.

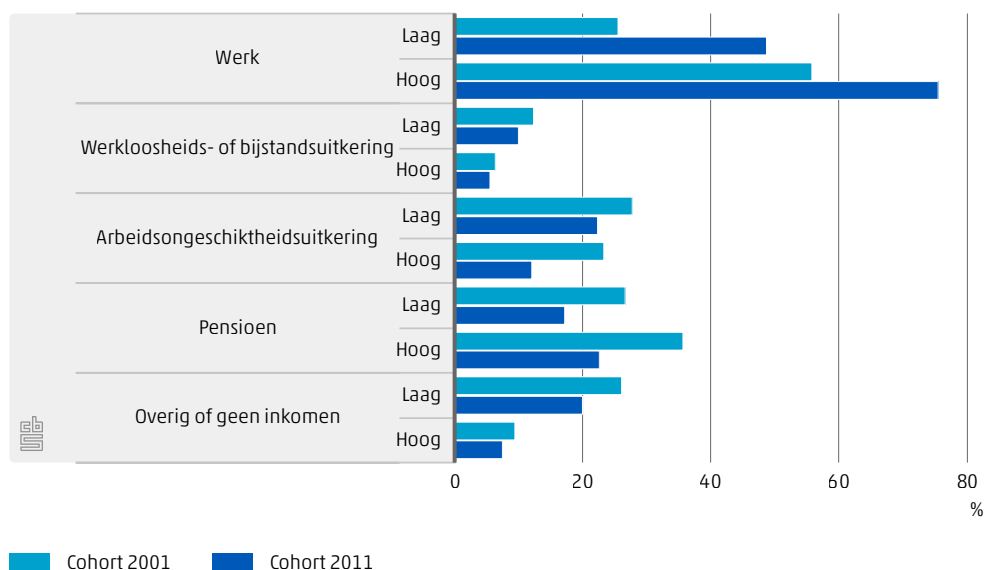
3.1 Inkomstenbronnen van zestigjarigen

Laagopgeleide zestigers vaker werkloosheids- of bijstandsuitkering dan hoogopgeleide

Hoogopgeleiden van zestig jaar hadden zowel in 2001 als in 2011 vaker inkomen uit werk dan hun laagopgeleide leeftijdsgenoten. Dit is in lijn met de grotere arbeidsdeelname van hoogopgeleiden (CBS StatLine, 2019). Verder hadden hoogopgeleiden vaker dan laagopgeleiden op hun zestigste al inkomsten uit pensioen. Laagopgeleide zestigjarigen hadden daarentegen vaker een arbeidsongeschiktheids-, werkloosheids- of bijstandsuitkering dan hoogopgeleiden. Onder zestigjarige vrouwen hadden laagopgeleiden vaker geen inkomsten (uit werk, pensioen of een uitkering) dan hoogopgeleiden (zie tabel T1).

3.2 Inkomstenbronnen van zestigjarige laag- en hoogopgeleiden

Soortgelijke ontwikkelingen bij laag- en hoogopgeleide zestigers

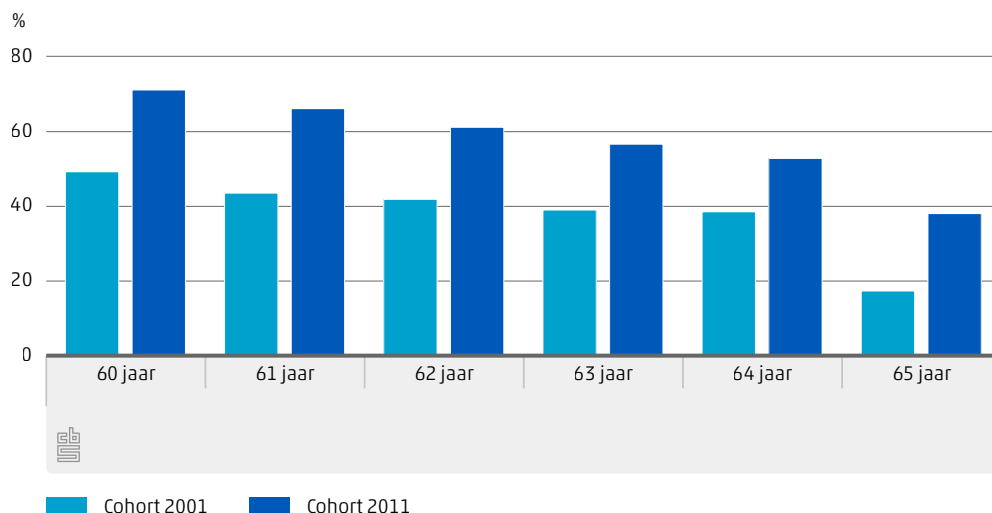
Bij laag- en hoogopgeleiden zijn soortgelijke ontwikkelingen zichtbaar wanneer zestigjarigen uit 2001 vergeleken worden met zestigjarigen uit 2011. Bij beide onderwijsniveaus steeg het aandeel zestigjarigen met inkomsten uit werk en daalde het aandeel met inkomsten uit andere bronnen. Het verschil in het aandeel zestigjarigen met inkomsten uit werk tussen hoog- en laagopgeleiden nam af, evenals het verschil tussen het aandeel hoog- en laagopgeleide zestigjarigen met pensioeninkomsten. Bij het aandeel met een arbeidsongeschiktheids- of ziekte-uitkering nam het verschil tussen de twee groepen juist toe. Dit speelde vooral bij de vrouwen: het aandeel hoogopgeleide vrouwen met zo'n uitkering daalde aanzienlijk, maar bij de laagopgeleide vrouwen was er slechts een kleine daling (tabel T1). Onder zestigjarige vrouwen uit 2001 kwam arbeidsongeschiktheid meer voor bij hoog- dan bij laagopgeleiden. In 2011 kwam, net als bij de mannen, arbeidsongeschiktheid juist bij laagopgeleide vrouwen meer voor.

4. Inkomsten naast pensioen

Pensioen steeds minder vaak enige inkomstenbron

Personen die op hun zestigste een pensioenuitkering ontvingen hadden daarnaast vaak nog één of meer andere inkomstenbronnen. Bij cohort 2011 was dat voor 71 procent van deze groep het geval. Tien jaar eerder was dat ruim 20 procentpunt minder. In 2011 waren er dus niet alleen minder zestigjarigen die pensioen ontvingen dan in 2001, zij hadden ook minder vaak pensioen als enige inkomstenbron. Met het stijgen van de leeftijd neemt het aandeel pensioenontvangers dat andere inkomsten heeft geleidelijk af, met een sterke daling wanneer de AOW-leeftijd wordt bereikt.

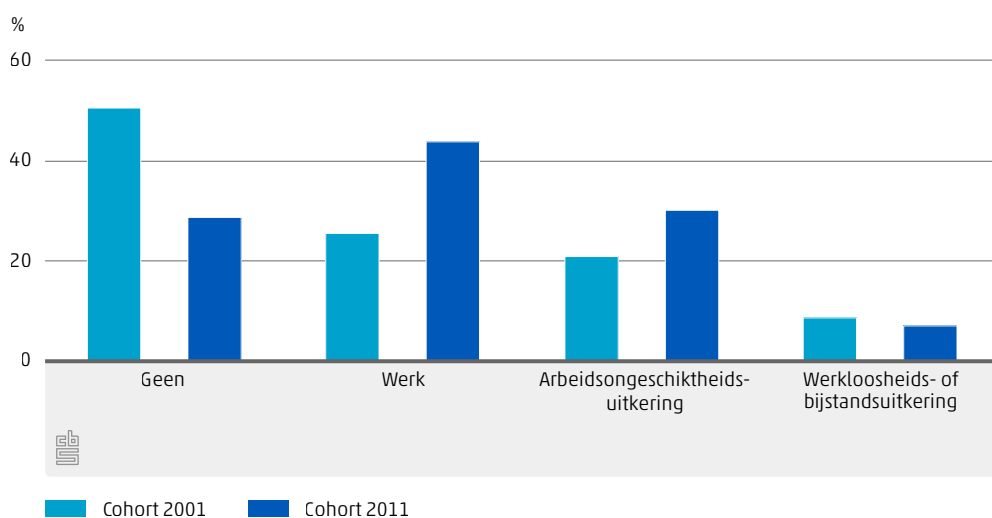
4.1 Pensioenontvangers met inkomsten uit andere bron(nen)

Uitkering werkloosheid of bijstand komt minst vaak naast pensioen voor

De meest voorkomende inkomstenbronnen naast het pensioen onder zestigjarigen waren inkomsten uit werk en uit een arbeidsongeschiktheids- of ziekte-uitkering. De combinatie met een werkloosheids- of bijstandsuitkering kwam veel minder vaak voor. Van 2001 op 2011 nam het aandeel zestigjarige pensioenontvangers dat ook inkomsten uit werk had ongeveer even sterk toe bij laag- en bij hoogopgeleiden, en ook bij mannen en vrouwen. Het aandeel dat naast hun pensioeninkomsten ook een uitkering voor arbeidsongeschiktheid of ziekte ontving steeg vooral onder laagopgeleide mannen sterk, van 24 naar 47 procent (tabel T2).

4.2 Inkomstenbronnen naast pensioen van zestigjarigen

5. Conclusie

In deze studie zijn van een cohort zestigjarigen uit 2001 de inkomstenbronnen over een periode van vijf jaar vergeleken met die van een cohort zestigjarigen uit 2011. Vergeleken met begin deze eeuw is er veel veranderd in de inkomstenbronnen van mensen in de leeftijd van 60 tot en met 65 jaar. De afschaffing van de VUT en het prepensioen voor personen geboren vanaf 1950 ging samen met een daling van het pensioen als belangrijkste inkomstenbron. Bijna een kwart van de zestigjarigen in 2001 had inkomsten uit een pensioenuitkering, tegenover minder dan 10 procent van de zestigjarigen in 2011. Op 65-jarige leeftijd was het pensioen voor personen uit het cohort 2001 bijna altijd de belangrijkste inkomstenbron. In het cohort 2011 was dit nog iets boven de helft. Dit hangt samen met het feit dat ongeveer de helft van het tweede cohort op 65-jarige leeftijd nog geen recht op AOW had.

Het tweede cohort had niet alleen minder vaak een pensioenuitkering op 60-jarige leeftijd, maar ook vaker werk naast het pensioen. Deze toename van het aandeel zestigjarigen met inkomsten uit werk trad zowel bij hoog- als laagopgeleiden op, en bij mannen en vrouwen.

Ook op het gebied van arbeidsongeschiktheid is er veel veranderd. De wet verbetering poortwachter en de invoering van de WIA gingen samen met een, vergeleken met 2001, kleiner aandeel beginzestigers dat in 2011 een arbeidsongeschiktheids- of ziekte-uitkering ontving. Deze daling trad vooral op bij mannen en bij hoogopgeleide vrouwen. Het risico om na het zestigste levensjaar nog arbeidsongeschikt te worden was in het tweede cohort wel groter.

Naast een groter aandeel met inkomsten uit werk bij mannen en vrouwen, was er bij vrouwen vergeleken met tien jaar eerder een kleiner aandeel dat geen inkomsten uit werk had, geen recht had op een uitkering en geen pensioen had opgebouwd. Oftewel, vrouwen uit het cohort 2011 hadden vaker een arbeidsverleden dan vrouwen uit het cohort 2001. Het aandeel zonder eigen inkomen nam af van 40 procent van de zestigjarige vrouwen in 2001 naar 25 procent in 2011. De daling trad zowel bij laag- als hoogopgeleide vrouwen op. Verder was de afname van het aandeel met inkomsten uit een arbeidsongeschiktheidsuitkering bij vrouwen kleiner dan bij mannen. Dit hangt samen met de toegenomen arbeidsparticipatie van vrouwen waardoor er rechten zijn opgebouwd om een beroep te doen op arbeidsongeschiktheids- en ziekte-uitkeringen. Ook was er bij vrouwen een minder sterke daling van het aandeel vroeggepensioneerden dan bij mannen, doordat meer vrouwen pensioen hadden opgebouwd en doordat bij vrouwen het pensioen vaker dan bij mannen een nabestaandenpensioen is.

De aard van vroegpensioen is tussen 2001 en 2011 veranderd. Zestigjarigen die pensioen ontvingen hadden in 2011 in meerderheid daarnaast nog andere inkomstenbronnen, waar dat in 2001 voor iets minder dan de helft zo was. Zo was er in 2011 vaker dan in 2001 sprake van een arbeidsongeschiktheids- of ziekte-uitkering naast het pensioen, terwijl het aandeel zestigjarigen dat in het algemeen zo'n uitkering ontving in 2011 kleiner was dan in 2001. Met name onder laagopgeleide mannen ging vroegpensioen meer dan in het verleden samen met arbeidsongeschiktheid.

Literatuur

Arts, K. en F. Otten (2013). [Stijgende arbeidsparticipatie en minder uittreding bij ouderen](#). Sociaal Economische Trends 2013(4).

Bakker, B. F. M., J. van Rooijen en L. van Toor (2014). The System of social statistical datasets of Statistics Netherlands: An integral approach to the production of register-based social statistics. Statistical Journal of the IAOS, 30, 411-424.

HR-kiosk (2018). [Vervroegd uittreden \(VUT\)](#).

Portegijs, W. en M. van den Brakel (red., 2018). [Emancipatiemonitor 2018](#). Centraal Bureau voor de Statistiek/Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.

Rijksoverheid (2018a). [Wet verbetering poortwachter](#).

Rijksoverheid (2018b). [Waarom gaat de AOW-leeftijd omhoog?](#)

Van Sonsbeek, J., T. Kantarci en Y. Zhang (2018). WIA stimuleert arbeidsdeelname en inkomen meer dan WAO. ESB Arbeidsmarkt, 2-5.

StatLine

CBS StatLine (2019). [Arbeidsdeelname; onderwijsniveau](#).

Technische toelichting

Met behulp van longitudinale databestanden zijn gegevens geanalyseerd over inkomstenbronnen van een cohort zestigers uit 2001 en een cohort leeftijdsgenoten uit 2011 over respectievelijk de periodes 2001–2006 en 2011–2016. Alle personen uit cohort 2001 hadden op het laatste peilmoment inmiddels de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt. Bij cohort 2011 was dat voor ongeveer de helft van de personen het geval (degenen geboren vóór 1 april 1951). Gegevens over het onderwijsniveau zijn aangekoppeld om te kunnen onderzoeken in hoeverre de ontwikkelingen verschilden tussen laag- en hoogopgeleiden.

Het eerste cohort (cohort 2001) bestaat uit de inwoners van Nederland die op 30 september 2001 zestig jaar oud waren. Deze groep bestond uit 161 duizend personen. Voor 49 procent waren dat laagopgeleiden (geen of alleen basisonderwijs, onderbouw havo/vwo of mbo-1), voor 34 procent middelbaar opgeleiden (mbo-2 of 3, bovenbouw havo/vwo) en voor 17 procent hoogopgeleiden (hbo of universitair). Het tweede cohort (cohort 2011) bestond uit 211 duizend personen die gemiddeld een hoger onderwijsniveau hadden: 40 procent laagopgeleid, 37 procent middelbaar opgeleid en 23 procent hoogopgeleid.

De informatie over het onderwijsniveau is gebaseerd op een combinatie van enquête- en registratiegegevens. Van 13 duizend zestigjarigen in 2001 (8 procent) is het onderwijsniveau uit registraties bekend, van de zestigjarigen uit 2011 zijn dat er 60 duizend (28 procent). Cijfers waarbij onderscheid gemaakt is naar onderwijsniveau, zijn deels op een steekproef en deels op registratie gebaseerd. De cijfers waarbij geen onderscheid naar onderwijsniveau wordt gemaakt, zijn in dit artikel gebaseerd op integrale waarneming.

De gegevens over inkomstenbronnen zijn afkomstig uit het SSB (zie Bakker, van Rooijen en van Toor, 2014). Alle inkomsten uit de verschillende inkomensbronnen die iemand in de verslagmaand heeft, worden met elkaar vergeleken. Het hoogste bedrag is in principe bepalend voor de sociaaleconomische categorie (de belangrijkste inkomstenbron). Daarnaast wordt meegenomen of een persoon ingeschreven staat bij een onderwijsinstelling. Dat is medebepalend voor de sociaaleconomische categorie.

Tabellenbijlage

T1. Inkomstenbronnen van zestigjarigen naar geslacht en onderwijsniveau

	Werk	Werkloosheids- of bijstands-uitkering		Arbeidsongeschikt- heidsuitkering		Pensioen		Overig of geen inkomen		
		2001	2011	2001	2011	2001	2011	2001	2011	
	%									
Mannen										
Laagopgeleid	39,0	65,1	14,5	10,4	42,1	30,6	31,9	16,0	1,5	2,0
Middelbaar opgeleid	49,0	74,5	11,6	7,8	31,0	19,0	39,6	18,9	2,8	2,8
Hoogopgeleid	64,6	81,8	7,1	6,2	22,1	10,5	37,0	21,4	3,1	3,3
Vrouwen										
Laagopgeleid	16,0	37,1	10,8	9,8	17,6	16,5	23,0	18,1	43,5	32,7
Middelbaar opgeleid	23,2	54,8	5,6	5,9	19,5	15,1	27,6	20,9	39,8	22,0
Hoogopgeleid	39,1	65,8	5,0	4,6	25,7	14,7	33,0	24,7	21,7	14,1

T2. Inkomstenbronnen naast pensioen van zestigjarige pensioenontvangers

	Geen	Werk		Werkloosheids- of bijstandsuitkering		Arbeidsongeschiktheids- uitkering		
		2001	2011	2001	2011	2001	2011	
	%							
Mannen								
Laagopgeleid	47,8	21,2	22,4	38,1	13,5	9,5	24,0	46,6
Middelbaar opgeleid	44,6	24,3	27,3	47,5	12,4	9,3	23,2	30,9
Hoogopgeleid	39,5	20,9	41,3	58,4	6,7	6,3	19,7	25,5
Vrouwen								
Laagopgeleid	64,1	40,5	16,6	33,0	5,6	7,6	16,5	23,8
Middelbaar opgeleid	56,2	32,3	23,2	43,1	4,1	5,4	20,0	27,0
Hoogopgeleid	49,1	27,3	32,5	47,8	3,1	3,4	20,6	33,6

Verklaring van tekens

Niets (blanco)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
.	Het cijfer is onbekend, onvoldoende betrouwbaar of geheim
*	Voorlopige cijfers
**	Nader voorlopige cijfers
2018-2019	2018 tot en met 2019
2018/2019	Het gemiddelde over de jaren 2018 tot en met 2019
2018/'19	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2018 en eindigend in 2019
2016/'17-2018/'19	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2016/'17 tot en met 2018/'19

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Eindredactie Statistische Trends

Math Akkermans
Marion van den Brakel
Moniek Coumans
Annelie Hakkenes-Tuinman
Brigitte Hermans
Suzanne Loozen

Colofon

Uitgever
Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress
Centraal Bureau voor de Statistiek

Ontwerp
Edenspiekermann

Inlichtingen
Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2019.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld.